

ԽՐԻՄՅԱՆ ՀԱՅՐԻԿԸ ԵՎ ՆԵՐԳԱՂԹԸ

«Ու տայր, ինձ որ ավետիս տայի
 ձեզ իբրև Նոյան աղավնին, թե ցամ-
 փեցալ ջրհեղեղ, դարձեմ ձեր հայրե-
 նի աշխարհ»:

ԽՐԻՄՅԱՆ ՀԱՅՐԻԿ

որ տարվա առթիվ, 1895 թվի
 հունվարի մեկին, ամերիկա-
 հայության ուղղած ուղեր-
 ձում, ձայնագրված սկավառակի վրա, մեծ
 հայրենասեր Հայոց Հայրիկը անձկությամբ
 բացականչում է.—

«Ողջույն ձեզ, պանդուխտ որդիք հայու,
 որ բախտն զձեզ հայրենի աշխարհից վա-
 րել է մինչև Ամերիկա»:

«Ու տայր ինձ, որ ավետիս տայի ձեզ,
 իբրև Նոյան աղավնին, թե ցամփեցալ ջրե-
 հեղեղ, դարձեմ ձեր հայրենի աշխարհ»:

Խրիմյան Հայրիկը խորը հավատացած
 էր, որ գալու է այդ օրը, երբ Հայոց աշ-
 խարհից վերանալու է «ջրհեղեղը» ու Մաս-
 սի ստորոտից հնչելու է հայրենահավաքի
 ավետիսը:

Այսօր սովետական կենսաբեր արևի շո-
 դերի տակ իրականացած ենք տեսնում մեծ
 հայրենասերի բաղձանքը: Մայր հայրենի-
 քից հնչել է արդեն աշնան հողմահալած
 տերևների պես սփռուղիով մեկ ցրված հայ
 ժողովրդի պանդուխտ զավակների համար
 այդ փոկարար ավետիսը. «դարձեմ ձեր
 հայրենի աշխարհ»:

Խրիմյան Հայրիկը իր կյանքի ընթացքում
 շատ է զբաղվել հայկական դատով, հա-
 ճախ է նրան վիճակվել Հայոց կնճռոտ
 հարցը օտար դիվանագետների սեղանին
 դնելու և աղերսելու, որպեսզի այդ արդար
 դատին արդար վճիռ կայացվի: Սակայն
 ապարդյուն են եղել նրա աղերսանքները.
 ամեն անգամ էլ նա դառնացած աշխար-
 հի ամենակուր հզորների քար անտարբե-
 րությունից վերադարձել է ձեռնունայն ու
 հուսահատ:

Ժողովրդի ծոցից ելած, նրա ցավերով
 տառապող Հայրիկին հատկապես շատ էր
 վշտացնում հայ ժողովրդի պանդխտությու-
 նը. նա ականատես էր լինում, թե ինչպես
 երկրում տիրող զուլումի, արյան, ջարդերի,
 ավերի, կողոպուտի, բռնության, լլկման

պատճառով դատարկվում էր Հայաստանը:
 Հայ քրտնաջան ժողովրդի տարաբախտ պա-
 վակները գաղթականության ցուպը ձեռնն-
 րին փախչում էին երբեմնի դրախտավայր
 Հայաստանից, լքելով մանկուց հարազատ
 վայրերը: Մորմոքվում էր Հայրիկի սիրտը
 այդ սրտաճմրիկ տեսարաններից. ապալի
 խորթ էր նրա համար հուսահատությունը:
 Նա համոզված էր, որ մարտիրոս, աշխատա-
 սեր ու տաղանդավոր հայ ժողովուրդը չի
 մեռնի և այդ անլուր զրկանքներից հետո
 փյունիկի նման նա նորից պիտի հսկի
 հայրենի ավերակների մոխրակույտերի
 տակից ու նորից զուլումի երկիր Հայաս-
 տանը պիտի փոխարկի դրախտավայրի:
 Նրա խորաթափանց միտքը շատ հեռուն էր
 սլանում թափանցելով անհայտության շը-
 դարշով սքողված ապագայի ոլորտները:
 Նա միանգամայն հավատացած էր, որ հայ
 ժողովրդին մի վառ ապագա է սպասում և
 որ նրա պանդուխտ զավակները մի օրնե-
 րից պետք է վերադառնան իրենց հայրենի
 աշխարհը ու համախմբվեն նվիրական Նո-
 յան տապանի վերջին հանգրվան ըր-
 լիական լեռան՝ Մասսի շուրջը: Ու համոզ-
 ված, որ այդ ապագան շատ հեռու չէ, նա
 հուսադրում, քաջալերում էր իր պանդուխտ
 որդիներին.—

«Միտ առեմ, ֆայալեմվեցեմ անբախտ և
 բախտավոր որդիք Հայոց, Աստուծո այցե-
 յությունը մոտ է մեր շարշարյալ աշխար-
 հին»:

Մեծ Հայրիկի երազները այսօր դարձել
 են կենսաշող իրականություն. Նոյան ա-
 ղավնին ավետիս տարավ ողջ գաղութահա-
 յություն, թե «դարձեք ձեր երկիրը», որով-
 հետև ձեզ վտարանդի դարձնող «ջրհեղեղը»
 վերացել է վաղուց Հայոց աշխարհի վրա-
 յից. նախկինում արհավիրքների, արյան,
 ոճիրի երկիր Հայաստանը շնորհիվ սովե-
 տական կենսունակ կարգերի այսօր փո-
 խարկվել է բարեկեցիկ, երջանիկ կյանքի,

ապահովել խաղաղ ու ստեղծագործ աշխատանքի և ազգային կուլտուրայի ծաղկման օրրանի:

Այս պայմաններում միայն Հայաստանը հնարավորություն ունեցավ իր հյուսիսային դռները բացելու պահպանողական դաշինքի առաջ՝ Մասսի ստորոտից ներգաղթի ավետիս տալով:

Ստորև տալիս ենք Բուենոս Այրեսում հրապարակվող «Հայ մամուլ» շաբաթաթերթի 1946 թ. հունվարի 19-ի համարում Հ. Գրլընյանի կողմից զետեղված հրիմյան Հայրիկի 1895 թ. հունվարի 1-ին ամերիկահայության ուղղած ուղերձը, որը ձայնագրված է եղել սկավառակի վրա:

«Ողջուն ձեզ պանդուխտ որդիք հայու, որ բախտն զձեզ հայրենի աշխարհից վարել է մինչև Ամերիկա:

«Ողջուն ձեզ Արարատյան աշխարհեն, Մասյաց նոյան Տապանեն, էջմիածին Սուրբ Տաճարեն:

հրիմյան Հայրիկ

«Ողջուն ձեզ Հայոց Հայրիկեն: Ու տայր ինձ որ ավետիս տայի ձեզ իբրև նոյան աղավեն: քեզ ցամեցավ ջրհեղեղ, դարձեք ձեր հայրենի աշխարհ:

«Սիրտ առեք, փաշալեզներ, անբախտ և բախտավոր որդիք Հայոց. Աստուծո այցելությամբ մոտ է մեր շարշարյալ աշխարհին:

«Ողջուն տվեք նաև մեծ հնար: Էտիսունին, որ իմ կենդանի ձայնը առավ բերավ ձեզ:

«Կեցցե հավերժ ինք և յուր գյուտի հիշատակը:

«Կշեռհավորեմ ձեր մուտ ի նոր տարին, կյանք և

հաջողություն մաղթելով ձեզ»:

ՀԱՅՐԻԿ

1895 հունվար, էջմիածին

Կեչառուփ

Կաթուղիկե եկեղեցու

արևմտյան ճակատը